
por

BRASNYÓ ISTVÁN

CSILLAGOK

Szalmakazal,
ahová az emberek lefekszenek aludni
a derült éjszakában,
a tarlón fekete szél
susog
a tejút örökös íve alatt,
és a durva kenderpokrócok
testeket domborítanak
egészen hajnalig,
amikor a szemöldökökön
megcsillan a harmat
a cirkumpoláris csillagok határán.

HATÁRKŐ

A keresztúton
éjszaka madarak szállnak le
és ráállnak a szürke, hideg
határkőre,
mely alól a dombot
már ellapátolták, elvitték
feltölteni az istálló földjét,
az udvart;
valaki még tovább haladt
lefelé az érdes kő mellett,
egészen mélyre,
hogy ásója élével
hullámot ne üssön földjének
egyhangú simaságán.

A VÁROS CÍMERE

Mire a fehér galamb
csőrében a zöld olajággal
a sárga mezőben
elhúz a bástyatornyok felett,
a vízen már messze járnak
a szálfákból összerótt hajók,
az őr bóbiskolva alszik
a sarkig kitárt várkapuban,
csak a címer
babérral és cserfalombbal övezett
szegélyén kívül
néz lefelé a domboldalon egy paraszt
a kapálásból felegyenesedve,
mintha a túlpart dermedt síkján
figyelne valamit.

ÚTSZEGÉLY

Este, ahogy hazafelé tart,
az út meredek partján
leül valaki,
nyomai eddig vezetnek a porban.
Kezével letépi egy fű
kiszáradt sárga kalászat,
mozdulatából megcsörren
háta mögött az érett kutyatej.
Vagy majd a szél hordja szét
a magokat a sötétben,
amikor a lapály felett már
láttni lehet
az éjszaka frissen kelt vezércsillagát.

DELELÉS

Az úton
piros ruhás lányok mennek,
ahol a birkanyáj szürke
ködfelhőben delel,
míg visszakerődzi a sómarta füvet,
és csak sokára mozdul
egy kutya feje,
mikorra a szoknyák szegélye már
a délibáb hullámai közt libben —
s a felhők hangtalan állnak
a forró suhogásban.

TEMETÉS

1957 vagy 67 február hó 4-én
erős hószállingózásban
a temetőcsősz keményen megkinlódott

az átfagyott földdel,
míg megásta a sírt valakinek,
akit maga is ismert,
s akiről senki sem gondolta,
hogy épp aznap fogják temetni —
fekete ruhás és kalapos meg
báránybőr sapkás férfiak,
tarka gyapjú nagykendős asszonyok
álltak a sír körül, jeges göröngyöket
dobáltak az ezüstös fedelű koporsóra,
és nem tudták magukba fojtani
a fel-feltörő zokogást;
de miután a lobogókat
visszavitték a helyükre a templomba,
a háznál a toron disznótoros
savanyú leves volt,
és a pecsenye mellé nagyon jó
savanyú paprikát adtak az asztalra.

EGY RÉGI KÉPEN

Egy régi képen a katonák
a lövedékektől felszántott erdőn
keresztül
megvasalt nehéz trénszekeret húznak,
amely elől kidőltek a lovak, —
mintha még mosolyognának
túl a pillanaton,
s egyikük zubbonyára tintaceruzával
x-jelet írtak a papíron
egy régi-régi háborúban,
amikor még gyerekcipőben járt
a fényképezés.

POR

Biztos jelei az elmúlásnak
a lavór megfeketült peremén,
amelyből a véletlenül behullott
bogarak
sohasem tudtak kievickélni,
vagy az asztalon a lámpa
porcelán ernyője
egyetlen ujjlenyomat nélkül,
elhagyott szobákban,
ahol már vastagon áll
az idő leülepedett pora.

A KÜRT

Járatlan utak mellett
a kerteken túl
vagy üres utcában
egészen a falu szélén,

ahol ünnepnapon
leülnek néhányan
egy farönkre, árok szélébe,
meghányni-vetni olyan dolgokat,
melyek a későbbiek folyamán
sorsdöntőek lehetnek —
valaki egy rézkürtöt hoz
a hóna alatt, egy rézkürtöt,
mely eddig fényét veszthez
sötét szobasarokban lógott,
és csupa olyan emlékkal van teli,
amiket sohasem lehetett idejekorán
beleharsogni a világba.

EMLÉKEZET

Amikor a víz
suhogni kezdett a tűzön a fazékban,
a polcon felejtett csontfedelű
imakönyvben
hallgatott az ákombákom írás,
az arany lapok ragyogtak
a vér felfelé szálló
híg gőzében,
mely lecsapódott az ablaküvegre,
míg valaki a kabátujjával
le nem törölte
a mindenkori emlékezetet,
hogy a behavazott utakra
pillanthasson.

OLYAN ÉJSZAKA

A kisiúnak hajnalban
pukkantyúkat hoztak,
melyeknek belsejében sötétben
és mérgesen lobbant
a puskapor,
és bevilágította a bútorok alját,
amikor odakinn még sötét volt,
a dér sápadt fénnel tapadt meg
a fakoronákon,
egy olyan éjszaka után,
melytől az emberek
sorsuk jobbra fordulását várták.

IDŐ LEVÉLÍRÁSRA

Az örökzöld sűrű hideg
felhője
félhomályba vonja az ablakokat
és a kerítés vasrácsein kívül
elhálnak a léptek vasárnap
estefelé;

a szekrény ajtajára akasztva
sötét ünneplő ruha lóg
s a tűzhely kihűlt lapja feketeségével
már az éjszakát sejteti,
az istállóban még elbődült a kisborjú,
amikor az asszony
gyűrűtlen vaskos kezével
a halványkék papíron írni kezdi
levelét
a messzi országba vetődött fiúnak.

SORS

Hamis hangoktól feldühítve
a tanító
kezébe kapja a hegedűt
s a vonót félredobva
kitátja fekete bajusszal
beárnyékolta száját
és a fát porcelán
fogai közé szorítva
ropogtatni kezdi,
melynek szekrényében
mélyre ragasztva szunnyad
az elszürkült papírlap
keze vonásával a mesternek:
Antonius Stradivarius,
hely, évszám, rendre; —
a vidéki iskola hűvös
folyosóján
a kislány félve húzódik
hátrább és hátrább
a félig kitárt ajtó árnyékában,
hol veréstől félve hallgat
a sok megszeppent gyerek.

SZÓBESZÉD

A konyhaasztalnál,
amelyiknél valaha egy sakkbajnok
néhány partit játszott,
és mindegyiket fölényesen
megnyerte,
most olyan emberekről folyik
a szó,
akiknek nevét másfelé
hallomásból sem ismerik,
és földekről, melyeknek pontos
fekvését
csak egy kataszteri hivatal
elrongyolódott térképein lehetne
minden kétséget kizáróan
kimutatni.

ŐSZI ESŐK

A rózsák kihűlt szirmai felett
a kertben
elidőznek a felhők,
és a körtefa árnyéka
belevesz
a langyos vízzel telt dézsába.
Valaki áthajol a kerítésen,
botját a csupasz faágra akasztva,
ujjaival az átázott földbe
túr,
mintha keresne valamit.

A SZEGÉNYEK

A kisvárosban, a kopár
mezőség szélén,
ahol a birkajárás kezdődik,
és kiöntik az olajgyár
szürke kocsonyás hulladékát,
zsákkal a kezükben hajlongnak
a maszatos arcú szegények,
halomba gyűjtik a szappanos
göröngyöket,
amivel a szobájukat fűtik,
melynek vakolatlan mennyezetét
gerendától gerendáig
kék árkuspapírral
tűzdelték be az ősszel.

HIDEGSÉG

Hiába hajszojlik a sebzett vadat
az ibolyaszínben úszó
ugaron,
megáll a tócsa szélén,
iszik és elinal,
mikor az égbolt sötét sarkában
hunyorogni kezd az első csillag;
a három vadász
tehetetlenül nézi,
kiürítik fegyvereiket —
az alkonyatban feltámad a szél,
hideget önt végig a barázdán,
melyben a kórók fényes szárjai
csattogva verődnek össze.

IDÉZÉS

A fehér papíron
elmosódott számok
és a pecsét lila rózsája
egy régi hajnalból,

melynek jövetelét
piros ceruzavonásokkal
sürgették;
a gyerekek még aludtak
beleveszve a kockás
dunyahuzatba,
leheletük párája
az ablaküvegen csorgott lefelé,
odakinn felzúgott a szél,
amikor kelt a nap
a párátlan és kopár égalj
remegő pillanatában.

HAZAÉRKEZÉS

Ahogy a nagy hal
ezüst színét veszve
rotyogni kezd
az öntöttvas fazékban,
a felszálló meleg
elcsendesíti a légyrajt,
odakinn meglibbennek
a lombjuk vesztett ágak;
valaki azt álmodja,
most érkezik haza,
a fák tövén
sötét gombák virítanak,
és csizmája szárát
tüskés cserjék karcolják,
hallja.

PIRKADAT

Szerszámok, melyeknek fa
nyelét
hordók vizében áztatják
álló éjszaka,
a tágas udvar,
mely a nyári pirkadat
vissza nem térő fényeiben
játszik,
és míg a csukott szobaajtó mögött
öltözködni kezdenek,
fentről fényfolt hullik
egy sötét tarkóra,
világos bőrre,
a forróság miatt otthagyt
ruhadarabra.